

Sygn. akt I C 191/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2015 roku

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Dorota Zientara

Protokolant: stażysta Joanna Semkiw

po rozpoznaniu w dniu 13 października 2015 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. J.

przeciwko J. S. (1) i J. S. (2)

o zapłatę

1. oddała powództwo;

2. zasądza od powoda Z. J. solidarnie na rzecz pozwanych J. S. (1) i J. S. (2) kwotę 3.617 zł /trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych/ tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 191/15

UZASADNIENIE

Powód Z. J. wniósł o zasądzenie od pozwanych J. S. (1) i J. S. (2) solidarnie kwoty 100 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty. Nadto domagał się zasądzenia solidarnie od pozwanych kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w dniu 8 kwietnia 2007 r. zawarł związek małżeński z córką pozwanych – K. J.. Małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia (...) r. Po zawarciu związku małżeńskiego przekazywał w formie przelewów bankowych na konto bankowe pozwanych środki przeznaczone na budowę domu mieszkalnego, posadowionego na ich nieruchomości, położonej w R. przy ul. (...). W dniu zawarcia związku małżeńskiego prace budowlane były w początkowej fazie – postawione były trzy ściany zewnętrzne piwniczne. Powód wskazał, że na nieruchomości pozwanych poczynił następujące nakłady:

- sfinansował zakup materiałów na wykonanie instalacji centralnego ogrzewania, instalacji wodno – kanalizacyjnej, instalacji centralnego odkurzenia, kotłowni na paliwo stałe eko groszek, w tym wstawienie w piwnicy bojlera 300 l z możliwością podłączenia ogrzewania słonecznego;

- pokrył koszty założenia grzejników aluminiowych, w tym na parterze w sypialni, w przedpokoju (łącznie z wieszakiem i lustrem), w łazience (grzejnik żeberkowy), ogrzewania podłogowego w kuchni, salonie, łazience i w przedpokoju oraz wprowadzenie przewodów na poddasze mieszkalne,

- zakupił wyposażenie łazienki (biały montaż, w tym sedes, bidet, wanna długa, umywalka z szafką, montaż baterii patynowej do wanny oraz wyprowadzenie przewodów instalacji sanitarnych na poddasze mieszkalne),
- sfinansował wykonanie instalacji elektrycznej na parterze oraz wyprowadzenie przewodów na poddasze mieszkalne,
- wyposażył kuchnię w tymczasowy zlewozmywak,
- pokrył koszty materiału i montażu stolarki drewnianej (trzy sztuki okien dwuskrzydłowych, trzy sztuki okien jednodzielných, drzwi tarasowe oraz drzwi wyjściowe),
- kupił płyty wiórowe typu OSB na poddasze,
- sfinansował koszt ochrony budynku (założenie instalacji alarmowej pod tynkiem i czujników oraz ochrony w okresie od 1 kwietnia 2008 r. do 31 marca 2009 r.)

Wartość nakładów poczynionych na nieruchomości pozwanych w latach 2007 - 2011 powód oszacował na kwotę około 200 000 zł. W związku z tym, że w tym okresie pozostawał w związku małżeńskim, zażądał zwrotu połowy tej kwoty.

Wskazał, że budynek mieszkalny, na który czynił nakłady, w istocie budowany był na rzecz jego oraz jego ówczesnej żony, a córki pozwanych. Po powrocie z I. małżonkowie mieli zamieszkać w tym budynku. Nie wykluczano również podziału działki pozwanych i przepisania prawa do nieruchomości na małżonków.

W przedmiotowym budynku powód nigdy nie zamieszkiwał, z nakładów nie czerpał żadnych korzyści, przy czym podniosły one znacząco wartość nieruchomości pozwanych. Z uwagi na to, że niemożliwe jest wydanie korzyści w naturze, powód zażądał zwrotu ich wartości.

Pozwani J. S. (1) i J. S. (2) wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda solidarnie na ich rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Uzasadniając swoje stanowisko zaprzeczyli, by w dniu zawarcia związku małżeńskiego przez powoda z ich córką budowa domu mieszkalnego była „w początkowej fazie”.

Przyznali, że w okresie od 2007 r. do 2010 r. powód udzielał dobrowolnie i bez żadnych warunków rodzinnej pomocy finansowej celem zakończenia budowy domu, jednakże pomoc ta wyrażała się kwotami o marginalnej wartości w stosunku do powoływanej w pozwie kwoty nakładów wynoszącej 200 000 zł. Pozwani nie kwestionowali, że ze środków pochodzących z majątku wspólnego powoda i ich córki poniesiony został wydatek na opłacenie faktury nr (...) wystawionej w dniu (...)r. przez R. G. i opiewającej na sumę 14 000 zł. Zdaniem pozwanych, nie jest natomiast prawdą, że montaż okien i drzwi wejściowych podniósł wartość ich majątku o tę samą kwotę, gdyż zakupione materiały są marnej jakości, ulegają szybkiej degradacji.

Pozwani zakwestionowali dołączone do pozwu oświadczenie Z. C. wskazując, że środki na zakup zdecydowanie większej części materiałów hydraulicznych pochodziły z majątku pozwanych i były bezpośrednio przekazywane przez pozwanego J. S. (2) Z. C..

Odnosnie umowy Nr (...) zawartej w dniu (...)r. pomiędzy powodem a Spółdzielnią (...) w O., dotyczącej monitorowania budynku za wynagrodzeniem 150 zł netto, pozwani stwierdzili, że umowa ta zawarta została wyłącznie z inicjatywy powoda. W ocenie pozwanych, wydatki z majątku wspólnego powoda i jego małżonki K. S. czynione w latach 2007 - 2010 na nieruchomość w R., wyraziły się kwotą 20 000 zł - 30 000 zł. Pomoc rodzinna, udzielana pozwany w latach 2007 - 2010 r. ze środków z majątku wspólnego powoda i ich córki, miała charakter całkowicie dobrowolny, a powód pomocy tej nie łączył z zastrzeżeniem zwrotu środków pieniężnych czy też z określonymi warunkami.

W obecności powoda pozwani składali oświadczenia, że po zakończeniu budowy najprawdopodobniej część nieruchomości z posadowionym na niej nowym obiektem zostanie przepisana na rzecz wnuków pozwanych. Nigdy strony nie rozmawiały na temat przeniesienia prawa do części nieruchomości z nowo wzniesionym budynkiem

mieszkalnym na rzecz powoda, a relatywnie szczupłą i dobrowolną pomoc finansową w dokończeniu budowy traktowali jako przejaw normalnych stosunków rodzinnych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 1999 r. pozwani J. S. (2) i J. S. (1) oraz ich córka K. S. (wówczas S.) nabyli nieruchomości położoną w R., przy ul. (...) w celu pobudowania na niej dwóch, takich samych, budynków mieszkalnych. Pierwszy wybudowany został budynek, w którym mieli zamieszkać rodzice K. S.. Na czas realizacji robót związanych z budową drugiego domu razem z pozwanymi zamieszkała ich córka wraz z dwójką jej małoletnich wówczas dzieci – D. S. oraz R. P. (1). Budowę domu K. S. rozpoczęto w dniu 1 maja 2000 r.

W 2003 r. powód poznał córkę pozwanych; po około pół roku znajomości zdecydowali się wspólnie zamieszkać. W grudniu 2004 r. K. S. zakończyła niedochodową wówczas działalność gospodarczą, którą prowadziła od roku 2002 w formie salonu sprzedaży telefonów komórkowych. Z. J. zaproponował konkubinie, aby w celach zarobkowych wyjechali do Irlandii.

W dniu 21 lutego 2005 r. K. S. darowała swoim rodzicom – J. S. (2) i J. S. (1) udział w prawie własności nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym jednorodzinnym, położonej w miejscowości R., gmina I. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Iławie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Niedługo po tym, w marcu 2005 r., Z. J. i K. S. wyjechali do Irlandii, gdzie znaleźli dobrze płatną pracę.

W dniu 8 czerwca 2005 r. J. S. (1) złożyła do Sądu Rejonowego w Iławie wniosek o zawieszenie władzy rodzicielskiej K. S. nad małoletnimi R. P. (1) i D. S. oraz S. P. nad małoletnim R. P. (1) poprzez ustanowienie rodziny zastępczej i powierzenie jej obowiązków rodziny zastępczej. We wniosku oraz w toku postępowania konsekwentnie utrzymywała, że nie zna aktualnego adresu zamieszkania córki. Postanowieniem z dnia 21 listopada 2005 r. Sąd Rejonowy w Iławie ograniczył władzę rodzicielską rodziców dzieci poprzez ustanowienie rodziny zastępczej, przy czym obowiązki rodziny zastępczej dla małoletnich powierzył J. S. (1).

W wywiadach środowiskowych udzielanych (...) Centrum Pomocy (...) w I., przeprowadzanych w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej, J. S. (1) wyjaśniała pracownikom socjalnym, iż nowo budowany dom na jej posesji, będzie przekazany na rzecz wnuków R. P. (1) i D. S.. W tym czasie J. S. (2) i J. S. (1) byli już na emeryturze (utrzymywali się ze świadczeń emerytalnych – J. S. (2) w wysokości 860 zł miesięcznie, zaś J. S. (1) w wysokości 1008 zł miesięcznie), a nadto prowadzili działalność handlową – handlowali odzieżą na rynku.

(dowód: wniosek o zawieszenie władzy rodzicielskiej i ustanowienie rodziny zastępczej k. 2-3, postanowienie z dnia 21 listopada 2005 r. k. 61 akt sprawy Sądu Rejonowego w Iławie III RNsm(...), zeznania świadka K. S. złożone na rozprawie z dnia (...) r. k. 119 - 121 v, nagranie k. 123, faktury Vat za zakup odzieży k. 230- 234, zeznania świadków B. K., A. C., E. K., M. K. złożonych podczas rozprawy z dnia (...) r. k. 243 – 143 v , nagranie k. 248, zeznania powoda i pozwanych złożone na rozprawie z dnia 13 października 2015 r. k. 244 – 247, nagranie k. 248, dokumenty zawarte w aktach sprawy III RNsm (...) Sądu Rejonowego w Iławie)

W dniu 8 kwietnia 2007 r. powód Z. J. i córka pozwanych zawarli związek małżeński. Wiosną 2007 r. budynek położony przy u. (...)w R. był w stanie surowym.

W okresie od dnia 11 września 2007 r. dnia 28 lipca 2011 r. małżonkowie J. przelali na rachunek bankowy pozwanej kwotę 32 061,91 Euro. Z przesyłanych środków pieniężnych zaspokajane były alimenty w kwocie 600 zł miesięcznie, zasądzone od powoda na rzecz dwójki jego dzieci z poprzedniego związku małżeńskiego. Pozostała część środków została przeznaczona na wydatki związane z procesem inwestycyjnym na nieruchomości w R. oraz na pokrycie potrzeb powoda i jego żony w okresie pobytów w Polsce.

Powód i jego żona przyjeżdżali do Polski średnio dwa razy w roku. Wówczas również przywozili ze sobą pieniądze i inwestowali w budowę domu.

W latach 2008 r. – 2010 r. na zlecenie powoda i jego żony Z. C., (...). (...) Grzewczo – Sanitarne” w I. wykonał instalację centralnego ogrzewania, instalację wodno – kanalizacyjną, instalację centralnego odkurzenia, kotłownię na paliwo stałe eko – groszek, wstawił do piwnicy bojler 300 l z możliwością podłączenia ogrzewania słonecznego. Koszt robocizny oraz zakupu materiałów, w tym pieca CO, zasobnika wody użytkowej, dwóch pomp marki G., sterowania bezprzewodowego do pieca, rozdzielacza do ogrzewania podłogowego, pokryli powód i jego żona. Za zakup materiałów i za robociznę płacił częściowo powód osobiście, częściowo pieniądze Z. C. przekazywał pozwany w imieniu powoda.

W latach 2007 – 2008 na zlecenie powoda R. P. (2) wykonał instalację elektryczną na parterze budynku oraz wyprowadzenie przewodów na poddasze mieszkalne. Koszty związane z wykonaniem tej instalacji poniósł powód, płacąc R. P. (2) gotówką. Koszt zakupu materiałów wyniósł około 5 000 zł, zaś poniesiony przez powoda koszt robocizny – 2 500 zł.

W marcu 2008 r. R. G., na zlecenie powoda, wykonał i zamontował stolarkę drewnianą, w tym trzy sztuki okien dwuskrzydłowych, trzy sztuki okien jednodzielnych, drzwi tarasowe oraz drzwi wejściowe. Łączny koszt zakupu i montażu stolarki wyniósł 14 000 zł. Za materiał, jak i montaż zapłacił powód.

W czasie trwania związku małżeńskiego powoda i K. S. zakupiono i zamontowano płytę OSB na poddaszu domu, poddasze ocieplono watą szklaną. Prace te wykonywał P. B., który wynagrodzenie otrzymywał zarówno od pozwanego, jak od powoda i jego żony.

W dniu 1 kwietnia 2008 r. Z. J. zawarł ze Spółdzielnią (...) w O. umowę na czas nieokreślony o ochronę obiektu poprzez monitorowanie pomieszczeń budynku mieszkalnego położonego w miejscowości R. przy ul. (...). Z tego tytułu powód poniósł wydatek w wysokości 150 zł za podłączenie do systemu monitorującego, nadto każdego miesiąca, do rozwiązania umowy, ponosił opłatę w wysokości 70 zł za usługę monitoringu. Umowa została rozwiązana w dniu 31 marca 2008 r., wskutek upływu trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia złożonego przez Z. J..

Do domu położonego w R. powód z żoną nabyli dwa żyrandole za cenę 750 zł i 460 zł. Nadto za środki finansowe powoda i jego żony częściowo wyposażono łazienkę w biały montaż nadto sfinansowano założenie rynien (materiał i robocizna).

(dowód: umowa o usługę ochronną w formie monitorowania i ochrony obiektu, protokół uzgodnień do umowy, wypowiedzenie umowy z dnia 19 grudnia 2008 r. , k. 23- 26, faktura Vat nr (...) z dnia 31 marca 2008 r. k. 27, oświadczenie podpisane przez Z. C. k. 28, dokumentacja fotograficzna k. 29 – 55, dziennik budowy k. 134 – 142, koperta k. 171, zeznania świadka Z. C., K. K. S. K., R. G., P. J. i R. P. (2) złożone podczas rozprawy z dnia 16 lipca 2015 r. k. 113 v – 117, nagranie CD k. 118, zeznania świadka Z. C., K. S. złożone na rozprawie z dnia 17 lipca 2015 r. k. 119 - 121 v , nagranie k. 123, wyrok w sprawie o rozwód Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 21 lutego 2006 r. V C (...)k. 156, zeznania świadka R. P. (1) złożone na rozprawie z dnia 13 sierpnia 2015 r. 172 v – 173 ; nagranie płyta CD k. 174, wyciąg z rachunku bankowego k. 224 – 229, zeznania świadka T. J., P. B. złożone na rozprawie z dnia 13 października 2015 r. k. 241 v – 243, nagranie CD k. 248, zeznania powoda i pozwanych złożone na rozprawie z dnia 13 października 2015 r. k. 244 – 247, nagranie k. 248)

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 15 listopada 2011 r. małżeństwo Z. J. i K. J. zostało rozwiązane przez rozwód. Wyrok ten jest prawomocny.

(dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 15 listopada 2011 r., sygn. akt (...) – k. 47 tych akt)

Decyzją administracyjną z dnia 27 lutego 2009 r. przyznano D. S. pomoc pieniężną na usamodzielnienie w wysokości 4 941 zł z przeznaczeniem na zakup niezbędnych urządzeń domowych oraz wyposażenie mieszkania, kolejną decyzją z tego samego dnia przyznano jemu pomoc na usamodzielnienie w wysokości 1 647 zł. Za uzyskane środki D. S. zakupił chłodziarkę, pralkę piekarnik i płytę ceramiczną.

Decyzją administracyjną z dnia 22 czerwca 2012 r. przyznano R. P. (1) pomoc pieniężną w wysokości 4 941 zł na pokrycie wydatków związanych z polepszeniem warunków mieszkaniowych, kolejną decyzją z tej samej daty przyznano jemu pomoc na zagospodarowanie w wysokości 2 329 zł, z przeznaczeniem na zakup materiałów niezbędnych do wykończenia domu. W ramach ww. form pomocy R. P. (1) zakupił pokrycie dachowe (gont) na dom jednorodzinny położony na nieruchomości przy ul. (...) w R..

(dowód: pismo z dnia 2 lipca 2015 r. (...) Centrum Pomocy (...) z dnia 2 lipca 2015 r. k. 107 – 108, faktura Vat (...) z dnia 16 lipca 2012 r. k. 109, zeznania świadka R. P. (1) złożone na rozprawie z dnia 13 sierpnia 2015 r. 172 v – 173 ; nagranie płyta CD k. 174)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód wystąpił z roszczeniem o zwrot połowy wartości nakładów poczynionych na nieruchomość pozwanych w latach 2007 – 2011 r.

W sprawie bezspornym było, że w czasie trwania związku małżeńskiego powód i jego żona czynili nakłady na nieruchomość pozwanych. W toku postępowania powód powoływał się na porozumienie stron, wedle którego ponosił nakłady, gdyż w przyszłości pozwani mieli przenieść na niego i jego żonę prawo własności do tej nieruchomości. Pozwani przeczyli istnieniu takiego porozumienia, wskazując, że powód czynił nakłady dobrowolnie, w ramach rodzinnej pomocy, zaś prawo do tej nieruchomości miało w przyszłości zostać przekazane ich wnukom.

W ocenie Sądu, uwzględniając zasady doświadczenia życiowego, za wiarygodne uznać należało stanowisko powoda. Nie przekonuje twierdzenie, że powód i jego małżonka inwestowali w nieruchomość pozwanych tylko z uwagi na chęć udzielenia im wsparcia. Pozwani mieli zaspokojone potrzeby mieszkaniowe, wsparcie takie nie było im zatem konieczne. Tym bardziej niewiarygodne jest, że powód chciał inwestować w nieruchomość mającą przypaść w przyszłości synom jego małżonki z poprzednich związków. Przekonuje w tych warunkach twierdzenie świadków K. K., S. K., a nadto P. J., że powód inwestował w budowę domu, aby „mieć gdzie wrócić”. Wprawdzie pozwana J. S. (1) rzeczywiście podawała pracownikom (...) Centrum Pomocy (...), że dom, który buduje razem mężem przeznaczony jest dla wnuków. Wynika to min. z zeznań świadków A. C. oraz M. K.. W ocenie Sądu twierdzenia te nakierowane były na uzyskanie środków z pomocy społecznej i miały zapobiec obciążeniu córki kosztami umieszczenia jej dzieci w rodzinie zastępczej. Na takie ustalenia nie wpływa treść zeznań K. S., popierającej wersję braku jakichkolwiek uzgodnień, prezentowaną przez pozwanych. Z oczywistych względów, jako córka pozwanych, ma ona interes w korzystnym dla nich rozstrzygnięciu niniejszej sprawy.

Bezspornym jest, że z uwagi na rozwiązanie związku małżeńskiego powoda i K. S., uzgodnienia stron nigdy nie zostały zrealizowane. Powód wraz z żoną nie zamieszkał i nie zamieszka w budynku postawionym na nieruchomości pozwanych.

Wskazać trzeba, że w sprawie o zwrot nakładów zawsze należy na wstępie ustalić, na podstawie jakiego stosunku prawnego czyniący nakłady posiadał nieruchomość i dokonywał nakładów. Jeżeli z właścicielem łączyła go jakaś umowa, należy określić jej charakter oraz to, czy w uzgodnieniach stron uregulowano sposób rozliczenia nakładów. Jeżeli takie uzgodnienia były, one powinny być podstawą rozliczenia stron chyba, że bezwzględnie obowiązujące przepisy ustawy, normujące tego rodzaju umowę, przewidują inne zasady rozliczenia, wtedy te przepisy powinny mieć zastosowanie; podobnie w sytuacji, gdy umowa stron nie reguluje w ogóle rozliczenia nakładów. Dopiero wówczas, gdy okaże się, że umowa stron, ani przepisy regulujące dany stosunek prawny nie przewidują sposobu rozliczenia nakładów, jak również nie ma podstaw do stosowania wprost lub odpowiednio art. 224-226 k.c., zastosowanie znajdzie art. 405 k.c. (por. Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 6 maja 2010 roku, I ACa 276/10, Lex nr 756554).

Jak wskazano wyżej, istnieją podstawy do przyjęcia, że powód wraz z żoną czynili nakłady w przekonaniu, że w przyszłości zamieszkają w budynku stawianym na nieruchomości pozwanych. Równocześnie w sprawie bezspornym

jest, że pozwanych z zięciem i córką nie łączyła żadna umowa odnośnie rozliczeń z tego tytułu. Strona powodowa nie powoływała się również w sprawie na przesłankę posiadania nieruchomości, a z materiału dowodowego wynikało, że w czasie dokonywania nakładów powód wraz żoną przebywali w Irlandii, w okresach, w których przyjeżdżali do Polski mieszkali w drugim domu należącym do pozwanych; w budynku, w którym miały być czynione nakłady trwały prace budowlane; stan budynku nie pozwalał na zamieszkiwanie w nim. Brak było zatem podstaw, aby powoda traktować jako posiadacza samoistnego czy zależnego i stosować w zakresie rozliczeń przepisy art. 226 k.c. i następne. W tej sytuacji, wobec braku innej podstawy prawnej do rozliczenia nakładów powoda i nieosiągnięcia zamierzonego celu, zastosowanie znajdują przepisy art. 410 § 1 i 2 kc w zw. z 405 k.c.

Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Z powołanego wyżej przepisu wynikają cztery ogólne przesłanki powstania roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia: wzbogacenie jednego podmiotu, zubożenie drugiego, związek pomiędzy wzbogaceniem a zubożeniem oraz brak podstawy prawnej wzbogacenia (bezpodstawność wzbogacenia). Ciężar udowodnienia powyższych przesłanek, zgodnie z ogólną zasadą rozkładu dowodu z art. 6 k.c., spoczywał na powodzie, który winien był wykazać, że pozwani uzyskali korzyść majątkową wskutek poczynionych przez niego nakładów na budynek mieszkalny i w ten sposób stali się wzbogaceni.

W sprawie poza sporem pozostawał fakt, że w okresie trwania związku małżeńskiego Z. J. oraz córki pozwanych miały miejsce prace remontowo – budowlane na nieruchomości pozwanych. Zakup części materiałów oraz koszt robocizny, na jakie wskazano w stanie faktycznym sprawy, sfinansowane zostały ze środków byłych małżonków Z. J. oraz K. J.. Powyższe pozostawało w zasadzie niesporne, a co więcej wynikało z kategoriycznych oraz spójnych zeznań świadków, w tym przede wszystkim zeznań świadka Z. C., który w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, wykonywał w budynku znaczną część robót związanych z wykonaniem instalacji centralnego ogrzewania, wodno – kanalizacyjnej, centralnego odkurzenia oraz kotłowni, świadka R. G., który wykonał i zamontował stolarkę okienną i drzwi do domu (co zresztą wynika z faktury Vat), a także z zeznań R. P. (2), który z kolei wykonywał instalację elektryczną. Warto podkreślić, że pozwani, a nadto świadek K. S. w swych zeznaniach nie przeczyli wykonaniu tych prac przynajmniej w części na koszt powoda i jego ówczesnej żony. Wystarczy wskazać, że pozwany J. S. (2) przyznał, że powód zapłacił elektrykowi za wykonanie instalacji elektrycznej, dodając, że wskazywany przez świadka R. P. (2) koszt zakupu materiałów i robocizny jest „przesadzony, co najmniej o połowę”. Przyznał też, że powód zapłacił za zakup i montaż stolarki okiennej i drzwiowej, zaznaczając jednak, że była ona złej jakości; podobnie powód poniósł koszt założenia instalacji alarmowej, jednakże „był to pomysł chybiony”.

Nie ulega wątpliwości, że pozwani wskutek nakładów powoda na ich nieruchomość w bliżej nieokreślonym zakresie stali się wzbogaceni, bowiem dzięki temu zapewne wartość ich nieruchomości w pewnym stopniu wzrosła. W ocenie Sądu, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, można było jednak co najwyżej ustalić zakres tych nakładów wyrażających się w postaci zakupu materiałów, jak i poniesienia kosztów robocizny, co jednak było niewystarczające dla uwzględnienia powództwa.

Podkreślić w tym miejscu należy, że powód przedłożył w toku postępowania tylko jedną fakturę, na podstawie której możliwe jest precyzyjne ustalenie poniesionego przez niego wydatku. Dotyczy to zakupu stolarki okiennej i drzwiowej. Pozostałe wydatki nie zostały skonkretyzowane, a pozwani kwestionowali ich wysokość, deklarowaną przez powoda (w szczególności koszty instalacji elektrycznej, grzewczej, koszt zakupu pieca).

Zgodzić się należy z twierdzeniem powoda zawartym w pozwie, że w warunkach niniejszej sprawy co do zasady nie jest możliwe wydanie korzyści w naturze, a zatem roszczenie ograniczyć należy do żądania zapłaty.

Uwzględniając powyższe, wskazać trzeba, że zasądzeniu z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia podlega kwota odpowiadająca wartości wzbogacenia istniejącego w chwili wyrokowania w sprawie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia, co oznacza konieczność jej ustalenia według stanu wzbogacenia i cen z daty wyrokowania (porównaj: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CSK 565/14, Lex nr 1778868). Nie można utożsamiać wartości bezpodstawnego wzbogacenia z wielkością poniesionych przez powoda nakładów (w rozumieniu wydatków).

W tym zakresie korzyść ta wyraża się ewentualnym zwiększeniem wartości całego budynku poprzez poczynione nakłady. Aby ustalić wartość wzbogacenia pozwanych konieczne było przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, który oszacowałby wartość nieruchomości pozwanych bez nakładów dokonanych przez powoda i po ich dokonaniu. Różnica odzwierciedlałaby stopień wzbogacenia pozwanych. Jednakże powód, reprezentowany przez fachowego pełnomocnika w toku postępowania sądowego cofnął wniosek o powołanie biegłego z zakresu szacowania nieruchomości.

Na marginesie wskazać należy, że zgłoszony w pozwie wniosek dowodowy zmierzał do wykazania „stanu budynku mieszkalnego położonego w R. przy ul. (...) w okresie od 08.04.2007 r. do 15.11.2011 r. oraz poczynionych przez powoda nakładów na ten budynek i ich wartości”, a więc również nie był w pełni przydatny do ustalenia okoliczności istotnej dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy.

Zauważyć trzeba, że w sprawach o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia dopuszczalne jest zasądzenie określonej kwoty według uznania sądu, gdy ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub znacznie utrudnione (art. 322 k.p.c.). Konieczne przesłanki zastosowania art. 322 k.p.c. to stwierdzenie, że co do zasady określone roszczenie (w sprawie niniejszej - o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia) istnieje oraz uznanie, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione.

W ocenie Sądu, stan niniejszej sprawy nie uzasadniał zastosowania przepisu art. 322 k.p.c.

Wprawdzie przedłożony do akt wyciąg z rachunku bankowego potwierdza przelanie na rachunek pozwanej kwoty w wysokości 32 061,91 Euro, co jak wyliczył powód, odpowiadało kwocie 128 247,64 zł. Brak jest jednak podstaw, by przyjąć, że taką właśnie kwotę powód zainwestował w budynek pozwanych, a tym bardziej, że kwota ta wyraża wartość bezpodstawnego wzbogacenia. Kwotę tę należałoby pomniejszyć o połowę, a nadto co najmniej o środki przeznaczone na alimenty na rzecz dzieci powoda (28 200 zł – 47 miesięcy x 600 zł). Za wiarygodne nadto należy zeznania pozwanych, wedle których powód wraz z żoną, przyjeżdżając do Polski, korzystał ze wskazanych środków.

Jak wskazano wyżej, problemu dowodowego nie rozwiązuje jednak ustalenie wysokości wyłożonych kwot, ponieważ dla udowodnienia roszczenia konieczne było powołanie biegłego. Przywołany art. 322 k.p.c. może mieć zastosowanie jedynie wówczas, gdy ściśle udowodnienie żądania jest niemożliwe lub szczególnie utrudnione. Skoro istniała możliwość przeprowadzenia dowodu, to brak jest podstaw do zastosowania art. 322 k.p.c.

Na marginesie zauważyć należy, że wątpliwość budzi możliwość wzbogacenia pozwanych na skutek zawarcia przez powoda umowy o ochronę budynku mieszkalnego. Pozwani konsekwentnie twierdzili, że nie było potrzeby zawierania takiej umowy z uwagi na stan zaawansowania robót budowlanych i fakt, że chroniony budynek położony był na nieruchomości na stałe zamieszkiwanej przez powodów. Ryzyko jakiegokolwiek włamania bądź kradzieży było zatem niewielkie, a decyzję o zawarciu umowy o ochronę powód podjął we własnym zakresie i w celu zaspokojenia własnych potrzeb.

Z tych względów powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c. Powód przegrał sprawę w całości, dlatego zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania obowiązany jest zwrócić pozwanym koszty procesu, które ograniczały się do kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 3 617 zł (w tym 17 zł – opłata skarbową od pełnomocnictwa i kwota 3 600 zł tytułem wynagrodzenia radcy prawnego ustalonego na podstawie § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu – Dz. U. 2013, poz. 490 j.t.).